

Södertälje kommun
sodertalje.kommun@sodertalje.se

2019-03-21
1 (19)
Dnr-2018:10141

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Stålhamraskolan i Södertälje kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Stålhamraskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Stålhamraskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att skolan ger alla elever samma möjlighet oavsett könstillhörighet.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 1 oktober 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:10141) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att rektorn systematiskt följer upp undervisningen och elevers resultat. Rektorn organiserar också det pedagogiska arbetet utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. På skolan finns ett kollegialt lärande som ger avtryck i undervisningen men däremot saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete.

Rektorn driver ett strukturerat och systematiskt arbete med att följa upp och analysera elevernas kunskapsresultat. Varje termin sker en uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Några gånger per termin sammanställer lärarna elevers resultat, som analyseras på grupp- och individnivå i arbetslagen tillsammans med förstelärare och speciallärare. Ansvarig lärare gör då bedömningar i sina ämnen av hur eleverna utvecklas i relation till kunskapskraven och kodar elevernas resultat med hjälp av tre olika färger. Elevhälsan och specialläraren har sedan i uppdrag att analysera resultaten och identifiera eventuella mönster hos flickor/pojkar, grupper, årskurser och lärare. Rektorn och biträdande rektorn (skolledningen) tar sedan del av resultaten och analysen. Enligt rektorn får skolledningen genom arbetslagens och elevhälsans uppföljning och analys en god bild av elevernas kunskapsutveckling och resultat. I skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete framgår den sammanställda analysen. Analysen görs utifrån flera olika perspektiv, som till exempel organisations- och ledningsperspektiv, resurs- och kompetensperspektiv och jämställdhetsperspektiv (it dokumentet; *likvärdighetsperspektiv*).

Skolledningen följer upp undervisningens genomförande och att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. I uppföljningen av undervisningens genomförande uppmärksammas att skolans satsning på specialpedagogiskt lärande har haft positiv

inverkan på lärares kollegiala lärande bland annat genom auskultationer. Från en tidigare uppföljning från läsåret 2017/2018 framgår skolans behov av att utveckla arbetet med anpassningar och stimulans i klassrummen, vilket ledde fram till skolans nuvarande utbildningssatsning på specialpedagogiskt lärande. I samband med lektionsbesöken följer skolledningen upp hur varje lärare arbetar med värdegrundsfrågor, bland annat bemötande av elever. Biträdande rektorn ger ett exempel på hur värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen från ett besök i en klass i årskurs 3 där läraren pratade om olika traditioner och kulturella skillnader i samband med julfirande. Rektorn och biträdande rektorn beskriver vidare att värdegrundsuppdraget diskuteras och följs upp inom ramen för skolans likabehandlingsarbete. Skolan har en likabehandlingsgrupp med representanter från varje arbetslag som ansvarar för likabehandlingsarbetet. I likabehandlingsgruppen analyseras och beslutas om förebyggande och främjande insatser, till exempel att skolans elever ska vara trivselledare och leda trivselaktiviteter några gånger i veckan för att förebygga konflikter på rasterna. Representanten från arbetslaget ansvarar för att driva arbetet vidare i sitt arbetslag.

Skolledningen berättar att åtgärder vidtas utifrån vad resultaten visar och vad som framkommer i analysen. Dessutom framgår det av skolans systematiska kvalitetsarbete att skolans framtida prioriteringar för ökad måluppfyllelse är läs- och skrivutveckling i förskoleklass till årskurs 5, utbildningssatsningen specialpedagogiskt lärande samt kvalitet i undervisningen med stöd av digitala lärverktyg. För att driva utvecklingen inom dessa förbättringsområden har rektorn bland annat tillsatt mer resurser till elevers träning av läsförståelse i årskurs 1 och 2. Träningen av läsförståelse sker med hjälp av skolans så kallade bibliotekspedagog. Satsningen specialpedagogiskt lärande inbegriper elevhälsans stöd till lärarna i arbetet med att möta elevers behov utifrån olika förutsättningar. Rektorn beskriver att satsningen även är ett led i att förbättra studieron. Representanter för elevhälsan berättar att satsningen syftar till att lärarna reflekterar över hur de ska utveckla undervisningen så att den möter elevers skiftande behov, men det kan även handla om hur lärare bygger relationer till eleverna. För att skapa kvalitet i undervisningen med stöd av digitala lärverktyg får all personal på skolan delta i kommunens gemensamma utbildningsdagar. Utöver dessa dagar har skolan utsedd personal som driver arbete med implementeringen av digitala lärverktyg i arbetslagen.

På skolan finns strukturer och samverkansformer som innebär att skolledningen får den information som behövs för att kunna leda det pedagogiska arbetet. Bland strukturer kan nämnas skolans kvalitetsarbete som utgår från ett årshjul med vecko- och månadsvisa aktiviteter. Varje måndag träffas skolans ledningsgrupp med arbetslagsledarna och stämmer av det kvalitetsarbete som är aktuellt för veckan. Det kvalitetsarbete som är aktuellt tas sedan upp på veckans informationsmöte med skolans alla lärare.

Arbetslagsledarna har sedan i uppdrag att diskutera veckans kvalitetsarbete i arbetslagen. Lärare träffas även varje vecka i årskursvisa lärarpar och innehållet i dessa möten styrs av lärarna själva.

Elevhälsoteamet möts en gång i veckan och arbetar utifrån en strukturerad elevhälso-plan. Elevhälsoteamet leds av biträdande rektor. Representanter för elevhälsoteamet uppger att de under denna termin försöker utveckla det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Bland de främjande aktiviteter som genomförs kan nämnas vänskaps-veckan då de har samarbetsövningar med eleverna och diskuterar värdegrund. I skolans arbete med värdegrunden uppmärksammades höstens val då lärarna diskuterade demokrati med eleverna, samt FN-dagen då lärarna tog upp mänskliga rättigheter. Elever och elevhälsoteamet uppger att det främjar rörelse och förebygger elevkonflikter under rasterna.

Representanter för elevhälsan berättar att utbildningssatsningen specialpedagogiskt lärande leder till att lärare möts och diskuterar sin undervisning, vilket också skapar sammanhållning i arbetslagen. Andra exempel på kollegialt lärande är arbetet med bedömning i matematik, det samlade arbetet för en gemensam lektionsstruktur samt auskultationer mellan lärare i arbetslagen. Det kollegiala arbetet och auskultationerna har stärkt samarbetet i arbetslagen och i lärarparen. Speciallärarna träffar lärarparen ibland och gör en gemensam analys av hur samarbetet fungerar. Även obehöriga lärare är delaktiga i det kollegiala lärandet.

Till nyanställda och obehöriga lärare kopplas en erfaren eller behörig mentor, uppger rektorn. Om det är möjligt får de nya eller obehöriga lärarna även en introduktion av den tidigare läraren. Trots att enstaka obehöriga lärare saknat en mentor uppger lärare att de stöttar varandra genom de årskursvisa lärarparen.

Rektorn inte har gjort någon strukturerad uppföljning av hur lärare arbetar med jämställdhetsfrågor i undervisningen, och det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete som involverar hela skolan. Enligt skolans systematiska kvalitetsarbete gäller det jämställdhetsarbete som genomförs främst årskurserna 4 till 6 och har fokus på att höja pojkarnas måluppfyllelse i ämnet matematik. Skolledningen uppger att de följer upp och analyserar skillnader i flickors och pojkars kunskapsresultat och att de ser en positiv utveckling vad gäller pojkars måluppfyllelse i matematik. Därutöver finns ett arbete med att utveckla pojkarnas självkänsla i en specifik klass samt ett projektarbete i ämnet slöjd i årskurs 5 för att främja samarbetet mellan flickor och pojkar. Enligt lärare och elevhälsoteamet finns inget motsvarande jämställdhetsarbete för årskurs 1 till 3, och att skolan saknar ett konkret arbete med genusperspektivet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att skolan ger alla elever samma möjlighet oavsett könstillhörighet.

Vid Stålhammar skola finns i dagsläget inget strategiskt jämställdhetsarbete som inbegriper samtliga årskurser och det saknas en uppföljning av hur lärarna tar upp området i undervisningen. Av granskningen framgår att det finns behov av att utveckla skolans jämställdhetsarbete så att det kan genomsyra allt arbete och bli en integrerad del av all skolans undervisning.

Av läroplanen (Lgr 11, kap 1 och 2) framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete följa upp och analysera hur lärarna i sin undervisning arbetar utifrån läroplanens jämställdhetsuppdrag. Utifrån analysen kan rektorn identifiera utvecklingsområden tillsammans med personalen och därefter besluta om vilka insatser som ska genomföras i syfte att skapa likvärdiga förutsättningar för alla elever, oavsett könstillhörighet. Skolinspektionen rekommenderar även rektorn att systematiskt och löpande följa upp utbildningens organisering, innehåll och arbetsformer för att uppmärksamma könsmonster. Rektorn/skolan kan till exempel analysera anmälningar om kränkande behandling, kunskapsresultat för flickor och pojkar fördelat på olika årskurser och könsmonster som synliggörs genom elevhälsans arbete.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Skälen till bedömningen är att undervisningen är strukturerad och målfokuserad. Undervisningen är också varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd. Undervisningen stärker elevers självförtroende och motivation till lärande. Vidare är undervisningens innehåll och arbetssätt anpassat till aktuell elevgrupp. Elever ges möjlighet att ta ansvar och reflektera över sitt eget lärande, och lärarna låter eleverna vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Undervisningen är strukturerad och målfokuserad både i den långsiktiga planeringen och under lektionerna. Lärarna berättar att de får en helhetsbild genom att göra en treårig planering av undervisningens innehåll. Genom planeringen får lärarna också fram vad målet och syftet är och vilka kunskaper eleverna ska utveckla, vilket underlättar för lärare att välja vilka arbets- och redovisningsmetoder som ska läggas in. Ramen för planeringen utgår från vilken elevgrupp läraren har. För lärarna i de finska klasserna är det tre årskursers planeringar att ta hänsyn till när lektioner planeras.

Granskningen visar att undervisningen är välstrukturerad på ett sätt som innebär att syftet med lektionen och de olika aktiviteterna är tydliga för eleverna. Skolledningen och lärarna berättar att det finns en samsyn i kollegiet om hur lektionerna ska struktureras vilket beror på att skolledningen och huvudmannen gemensamt kommit överens om en struktur som ska gälla på alla lektioner i kommunens skolor. Strukturen handlar om hur läraren inleder, att läraren återkopplar till det klassen gjort tidigare och hur läraren avslutar lektionen. Läraren ska ta emot och hälsa på eleven i dörren, tala om målet för lektionen och återkoppla till det de gjort tidigare för att därefter inleda med det nya de ska göra. Mot lektionens slut presenterar de vad nästkommande lektion kommer handla om. Lärarna uttrycker att det är viktigt med mål så att eleverna vet vad arbetsområdet innehåller och att lärare tydliggör kunskapskraven så att eleverna känner till vad läraren kommer att bedöma. Lektionsstrukturen kommer enligt lärarna från kommunen för att det ska vara likvärdigt i Södertälje kommuns skolor. Under de lektioner som Skolinspektionens utredare observerat ges tydliga exempel på hur lektionsstrukturen fungerar och används.

Lärarna ser till att det blir en variation i undervisningen genom att eleverna får olika typer av uppgifter och aktiviteter. Under de observerade lektionerna ger lärarna exempel på hur de använder sig av olika arbetsformer, exempelvis arbeten i par, grupp och enskilt. Under intervjun förklarar lärarna hur de varierar undervisningen och framhåller att det blir lyckat när elever lär av varandra på olika sätt. En lärare exemplifierar hur hen arbetat med riksdagsvalet i höstas. Hen började med elevernas förförståelse och gjorde tillsammans med eleverna en tankekarta. Därefter fick eleverna fördjupa sig mer i valet genom tv-program, skriva böcker och sedan redovisa sina arbeten.

Lärarna berättar att de använder digitala verktyg och integrerar dem i ämnet som ett sätt att skapa intresse och variation. Eleverna kan använda lärplattor för att söka information på nätet. I ämnet matematik och i naturorienterande ämnen genomförs experiment för att göra undervisningen mer intresseväckande och för att eleverna ska kunna lära både genom att se och uppleva.

Granskningen visar att lärarna ger elever aktivt lärarstöd. Under de observerade lektionerna visar lärarna hur de ser till att alla elever förstår och kommer igång med sitt skolarbete, och att eleverna bibehåller sitt engagemang. Under lektionerna har lärare bland annat intresseväckande och öppna frågor för att få alla elevers uppmärksamhet och för att aktivera elevers förkunskaper inom ämnet. Lärarna ser till att eleverna förstår uppgiften genom att ha tydliga instruktioner och genomgångar och genom att hjälpa eleverna individuellt under tiden de arbetar för att de ska bibehålla sitt engagemang. Lärarna berättar hur de försöker uppmärksamma och bemöta alla elever och ge individuellt stöd. Elever berättar att lärarna ger dem hjälp, både individuellt och i grupp, när de har svårt att komma vidare i arbetet.

Lärarna motiverar eleverna genom att variera lektionerna med olika uppgifter och arbetsmoment. Lärarna säger att lektionerna ska vara intressanta och lustfyllda. I klasser med stor variation i kunskapsnivå behöver lärarna anpassa arbetsmaterialet med varierande svårighetsgrad och ha flera uppgifter på olika nivåer. Lärarna kan även variera så att elever som hellre vill arbeta i grupper får göra det och elever som vill arbeta själva får göra det. Lärarna säger att det också är viktigt att fråga eleverna vad de vill göra, vad de trivs i för arbetsform och när deras lärande blir som bäst. För att väcka elevernas intresse för undervisningen försöker lärarna utforma vissa arbetsuppgifterna utifrån elevernas intressen. I musiken kan exempelvis eleverna själva få välja låtar och i matematiken öva multiplikationstabellen med hjälp av ett spel.

Lärare berättar att det är viktigt att eleverna tänker positiva tankar om lärande, och att lärarna på alla sätt visar att de tror att eleverna kommer lyckas för att stärka elevernas självförtroende. Enligt lärare har vissa elever dåligt självförtroende och därför är det viktigt att locka fram positiva tankar. Lärare berättar att om en elev tappat motivation för något arbete så handlar det oftast om att eleven saknar

självförtroende eller grundkunskaper i ämnet, och att eleven gått miste om väsentliga kunskaper att bygga vidare på. Om en elev inte är motiverad för en arbetsuppgift så pratar läraren med eleven och uppmuntrar eleven att delta, eller förhör sig om eleven vill utföra arbetsuppgiften på ett annat sätt.

Om eleverna tappar koncentrationen under en lektion kan läraren bryta av med en tidsbegränsad uppgift, eller lägga in en uppgift som innehåller rörelse. Lärarna berättar att det bidrar till att öka elevernas motivation. Elever ger exempel från ämnet engelska som några elever tycker är svårt och därför mindre stimulerande. Elever säger att det blir mer stimulerande och lärande när de får arbeta i par eller i helklass, eller titta på en film som de sedan får återberätta i text eller muntligt.

Lärarna ger flera exempel på hur de anpassar undervisningen till elevernas olika förutsättningar. Lärarna berättar att redan i planeringen av lektionerna individualiserar uppgifterna så att alla elever ska kunna känna att de kan klara uppgifterna och vara nöjda med sina resultat. Representanter för elevhälsan uppger att utbildnings-satsningen i specialpedagogik gör att lärarna reflekterar över och utvecklar sin undervisning för att möta elevers behov. Lärarna får genom utbildningen sätta ord på vad de gör i undervisningen för att hjälpa eleverna. Lärarna berättar att de individualiserar uppgifterna genom att elever som kan läsa får göra det, elever som vill kan få diskutera, någon kan skriva en faktaberättelse, några skriver utifrån en ordsamling, några skriver av det som de valt ut från textstycken. Skrivuppgifter kan enkelt anpassas genom att läraren ställer högre krav på de elever som kommit längre, exempelvis att elever får visa att de kan följa skrivreglerna. Lärarna uppger att det i flera ämnen ingår individualiserade och utmanande uppgifter, som till exempel i ämnet musik där eleverna kan prova mer komplicerade ackord och låtar. Lärare berättar att de även individualiserar uppgifter som elever får i läxa.

Lärarna arbetar genom satsningen på specialpedagogiskt lärande för att ge eleverna möjlighet att ta ansvar för och reflektera över sitt eget lärande. För att få elever att ta ansvar för sitt lärande pekar lärare på vikten av att fånga elevernas intressen, eller det som motiverar eleverna till lärande, och som läraren kan bygga vidare på. Lärare poängterar att det är av vikt att inte börja för svårt i ett område, utan få eleverna att känna att de kan och att de vill gå vidare. Genom att lägga upp delmål får lärarna eleverna att lättare förstå vad som förväntas av dem, och när de vet vad som förväntas har eleverna lättare för att ta ansvar för sitt lärande. Att förbereda eleverna för arbetsområdet och arbetsuppgiften är också viktigt. Även placeringen av eleverna i klassrummen har betydelse för ansvarstagandet, exempelvis genom att elever placeras två och två och kan hjälpas åt med uppgifter. Lärarna berättar att det i satsningen specialpedagogiskt lärande ingår att eleverna ska få reflektera över sitt eget lärande. Under lektionsobservationer ges exempel på att lärare låter eleverna

skriva ned hur de lär sig bäst, och lärare säger under intervju att liknande underlag tas med till utvecklingssamtalen. Eleverna uppger att de pratar om att de har olika strategier för att lära och att läraren känner till elevernas strategier och kan anpassa uppgifterna därefter. Ytterligare exempel som lärare ger på hur elever får reflektera över sitt eget lärande är att ge kamratrespons på uppgifter, där läraren också tar del av kamratresponsen.

Lärarna beskriver hur de gör eleverna delaktiga i undervisningen. Lärarna berättar att satsningen specialpedagogiskt lärande bland annat innebär att elevernas delaktighet i undervisningen ska öka. Enligt lärarna planerar de för hur eleverna ska ges inflytande i undervisningen när de gör sin planering av ett arbetsområde. I planeringen kan läraren avgöra vad som kan vara lämpligt för eleverna att få inflytande över. De kan få göra självbedömningar eller bestämma redovisningsform för något arbete. Ett annat sätt att göra eleverna delaktiga är att fånga elevernas frågor och intressen i det dagliga arbetet och anpassa undervisningen utifrån detta. Eleverna får också ge förslag på vad de kan arbeta vidare med när de är färdiga med en uppgift. Någon lärare har kontinuerliga elevintervjuer i vardagen för att få veta vad eleverna tycker om att göra i skolan. Lärare i idrott och hälsa berättar att flera elever är negativt inställda till dans och läraren har därför låtit eleverna komma med förslag på olika danser, vilket de också gjort. Elever berättar att lärare ibland låter eleverna bestämma om de vill arbeta enskilt eller i grupp, och de kan också få välja till exempel vilket land de vill fördjupa sig i.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6–7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero.

Skälen till bedömningen är att det finns ett samlat arbete med att skapa studiero. Därtill finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet för eleverna.

Studiero

Granskningen visar att det finns ett samlat arbete med att skapa studiero. När rektorn kom till skolan för två och ett halvt år sedan genomfördes gemensamma satsningar och diskussioner fördes med eleverna för att få bättre studiero. Rektorn satte fokus på lärarnas ledarskap i klassrummet och hur situationen var i korridorerna. Skolan har därefter arbetat fram en lektionsstruktur som alla lärare ska arbeta utifrån, som bland annat innebär att lektionsinnehållet ska stå uppskrivet på tavlan när eleverna kommer till lektionen. Av de lektioner som observerats av Skolinspektionens utredare framgår att det råder studiero, och att lärarna använder sig av den lektionsstruktur som skolan arbetat fram. Lärarna använder sig även av ändamålsenliga åtgärder för att skapa studiero, som till exempel en varierande undervisning med syfte att stimulera alla elever, eller låter elever som samtalar och stör studieron få sitta på olika ställen. Elever berättar att de oftast har ro att arbeta och koncentrera sig på lektionerna, och om de har behov av mer arbetsro finns möjlighet att använda grupprum eller hörselkåpor.

Skolan arbetar förebyggande på flera sätt för att skapa studiero för eleverna. Enligt lärarna och skolledningen har skolan också fokus på att utveckla lärmiljön. Lärmiljön ska vara inspirerande och klassrummet ska innehålla för undervisningen relevant material och bilder. Skolledningen berättar att skolans utbildningssatsning specialpedagogik för lärande är en del av att utveckla lärmiljön och att ge lärarna goda undervisningsstrategier, som ska främja studiero. Lärarna diskuterar till exempel hur studiero kan främjas genom att skapa en tydlighet för vad som förväntas av eleverna, skapa engagemang och ett tryggt och tillåtande klimat, samt skapa goda relationer mellan lärare och elev och mellan elever. Lärarna har också pratat om att skapa ett lugn i klassrummet genom en medveten placering av elever. Eleverna har deltagit i diskussioner om vad de anser är studiero i klassrummen och hur den ska uppnås, och

de är delaktiga i att ta fram klassregler. Elever har till exempel under en period fått utvärdera arbetsron efter varje lektion.

Om insatser behöver genomföras för att en grupp eller klass där studiero saknas kan speciallärare och kurator stötta berörda lärare. Skolsköterskan gör elevhälsan och skolledningen uppmärksamma på om det genom hälsosamtal med elever framkommit att det råder studieoro i någon klass. För att följa upp och säkerställa studieron i klassrummen gör skolledningen både planerade och spontana lektionsbesök där återkoppling till läraren sker efteråt.

Det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan. För att kartlägga tryggheten genomförs trygghetsvandringar, trivselenkäter till eleverna samt elevintervjuer. Utöver detta genomför skolsköterskan hälsosamtal med elever i årskurs 4 där frågor om trygghet ingår, och kommunen genomför en enkät för alla elever i årskurs 2 och 5. Ansvar för kartläggningar av trygghet och studiero har skolans likabehandlingsgrupp.

Ett resultat av skolans analys av trygghetsvandringar, enkäter och intervjuer är att skolan till exempel styrt rastvakterna till specifika platser på skolgården och att de infört trivselledare. Trivselledarna är utvalda elever i årskurserna 3 till 6 som leder rastaktiviteter, vilka syftar till att locka alla elever att leka tillsammans. Eleverna, representanter för elevhälsan och lärarna beskriver satsningen som lyckad. De styrda rastaktiviteterna har resulterat i färre konflikter på rasterna och elever som är glada efter rasten. Om det uppstår konflikter på skolan så känner eleverna sig trygga med att skolans personal ingriper.

Trots att skolan har mobilförbud för eleverna har kränkningar på nätet uppstått utanför skoltid som skolan behövt hantera. Elever och personal berättar att skolan dels gör riktade insatser med bland annat kuratorn för de elever som har konflikter på nätet, och att skolan även har temadagar och föräldramöten för att förebygga konflikter och kränkningar i sociala medier. Höstterminens temadag för personalen handlade om sociala medier, vilka lagar som gäller vid publicering av bilder, vad som är förbjudet att göra och vem eleverna pratar med om de utsätts för en kränkning. Enligt lärare uppstår det färre konflikter mellan elever på nätet där kuratorn gjort särskilda insatser och eleverna blivit medvetna om vad som är tillåtet att göra på nätet. Elever som Skolinspektionen talar med säger att det var några år sedan som de själva fick information om hur man ska vara mot varandra på nätet.

Skolinspektionen vill göra skolan uppmärksam på betydelsen av att inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet inkludera undersökningar om förekomsten av trakasserier och kränkande behandling på nätet. Den enkät som skolan genomför, och

som inbegriper samtliga elever, berör i dagsläget inte tryggheten på nätet. I Skolinspektionens granskning Skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet¹ framgår att kränkningar på nätet är mer osynliga för skolans personal eftersom personalen inte är närvarande när det sker, och att skolors arbete snarare är reaktivt än proaktivt. För att förändra detta behöver skolor inkludera nätet både i det förebyggande och främjande arbetet. Dels behöver skolan kartlägga och analysera den egna verksamheten för att identifiera risker för kränkningar på nätet, dels samtala om normer och värden i verksamheten för att utmana de normer som råder och som kan leda till att kränkningar på nätet uppstår.

¹ Skolinspektionen (2016) Skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet. Kvalitetsgranskningsrapport.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Skälen för bedömningen är att rektorn ser till att lärarna använder olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och ger lärarna förutsättningar för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Därutöver analyserar rektorn eventuella skillnader i bedömningar och betyg och för diskussioner med lärarna utifrån analysen.

Rektorn ser till att lärarna använder olika metoder för bedömning och får förutsättningar för att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Elevhälsoteamet beskriver att skolan har stort fokus på bedömning i relation till lärarnas undervisning. Det handlar om hur lärare ska utveckla undervisning och bedömning, från att samla data och resultat för bedömning till att dokumentera bedömningarna. Försteläraren i matematik har lett bedömningsdiskussioner för samtliga lärare på skolan. Lärarna fick diskutera olika elevarbeten inom matematik, även påhittade elevunderlag. Försteläraren informerade om hur bedömningar görs som även är applicerbart på andra ämnen.

Rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Skolledningen, lärarna och elevhälsoteamet ger flera exempel på hur lärarnas bedömning och betygssättning kvalitetssäkras både på skolan och inom kommunen. Flera av lärarna bedömer tillsammans i de årskursvisa läraparen. I vissa ämnen stämmer de också av elevernas kunskaper med specialläraren. Lärarna i musik samt idrott och hälsa ingår i nätverk med andra lärare i kommunen eftersom de saknar ämneskollegor på skolan. Sambedömning och samrättning av alla kommunens elevers nationella, skriftliga delprov i årskurs 3 organiseras av kommunen vid ett tillfälle under maj månad. För årskurs 6 sker organiserad sambedömning av skriftliga nationella delprov för fem skolor inom skolområdet. Sambedömningen sker under ledning av kommunens förstelärare och resultaten av sambedömningen delges rektorerna. Lärarna berättar att det saknas styrning från skolledningen när bedömningar ska genomföras av elevers kunskaper i årskurser och ämnen som inte har nationella prov, men att lärare diskuterar bedömningar på arbetsplatsmöten.

Granskningen visar att rektorn analyserar eventuella skillnader i bedömningar och betyg och för diskussioner med lärarna utifrån analysen. Rektorn berättar att elevers

bedömningar kvalitetssäkras vid bedömningsforum. Då diskuterar skolledningen och ansvarig lärare de bedömningar som läraren har gjort av elevernas kunskapsutveckling, vilket leder till en analys av elevernas måluppfyllelse i relation till undervisningen samt skillnader mellan flickor och pojkar. Skolledningen gör sedan en sammanställning av analysen. Lärare berättar att rektorn analyserar lärarnas bedömningar och rektorn har även tagit upp skolresultaten för årskurs 6 i jämförelse med kommunresultaten på ett informationsmöte. Enligt rektorn analyserar hen Skolverkets statistik över nationella provresultat i relation till betyg. Rektorn deltog även när lärarna diskuterade betyg under 2018 och har bett lärarna beskriva om nationella provet var i överensstämmelse med betygen.

På Skolinspektionens vägnar

2019-03-21

X Lena Stadler

Lena Stadler
Beslutsfattare
Signerat av: Lena Stadler

2019-03-21

X Eva Fröberg

Eva Fröberg
Föredragande
Signerat av: Eva Fröberg

I handläggningen av ärendet har även utredare Åsa Rasmussen och undervisningsråd Eleonor Duvander medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med representanter för skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier; dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan, och dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 16 och 17 januari 2019. Besöket genomfördes av utredarna Eva Fröberg och Eleonor Duvander.

Stålhamraskolan ligger i Södertälje kommun och är en grundskola med förskoleklasser samt årskurs 1-6, grundsärskola årskurs 1-6 och finska klasser årskurs 1-6.

Skolinspektionen besökte grundskolans årskurs 1 till 6 samt de finska klasserna. I grundskolan går totalt 275 elever varav cirka 47 procent är flickor. Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Skolan har 28 undervisande lärare.